

KÜBA CUMHURİYETİ

I. ÜLKE PROFİLİ

Genel Bilgiler

Resmi Adı	: Küba Cumhuriyeti
Yönetim Biçimi	: Merkezîyetçi Siyasi Sistem
Resmi Dili	: İspanyolca
Başkenti	: Havana
Yüzölçümü	: 110.860 km ²
Nüfusu	: 11.184.023
Para Birimi	: Peso (PS)
Para Birimi Paritesi	: 1 USD = 1 CPS (Resmi kur) : 1 USD = 20 CPS (Serbest piyasa)
Dış Borç (Milyar USD, 2003)	: 13,2
İş Gücü (2000)	: 4,3 Milyon
İşsizlik Oranı (% , 2003)	: 3,2
Üyesi Olduğu Uluslararası İktisadi Kuruluşlar	: DTÖ, G-77

Genel Siyasi Durum

Devlet Başkanı Fidel Castro Ruz 1959'da gerçekleştirilen Kom¼nist Devrimden bu yana ¼lkeyi y¼netmektedir. ¼lke 1990'lı yıllarda kesilen Sovyet yardımının etkisiyle k¼t¼ bir d¼nem geçirdikten sonra yavaş yavaş ekonomik durumunu d¼zeltmeye başlamıştır. 1961'den buyana ¼lkeye sıkı bir ABD ambargosu da uygulanmaktadır. Lili ve İsidora Kasırgaları da ¼lke ekonomisine ¼nemli oranda zarar vermiştir. Yasama 609 ¼yeli "National Assembly of People's Power" tarafından yapılmaktadır. H¼k¼met Devlet Başkanı ve H¼k¼met Başkanı olan Fidel Castro tarafından atanmakta ve Meclis tarafından onaylanmaktadır. Devlet Başkanı olan Fidel Castro Ruz aynı zamanda H¼k¼met Başkanıdır. ¼lkedeki tek siyasi parti K¼ba Kom¼nist Partisidir.

Temel Ekonomik G¼stergeler

Yıl	GSYİH (Milyar USD)	Kişi Başına Gelir (USD)	B¼y¼me Oranı (%)	Enflasyon Oranı (%)	İhracat (Milyar USD)	İthalat (Milyar USD)
1996	18.8	1.711	7.8	-4.0	1.9	3.9
1997	19.8	1.789	2.5	1.9	1.8	4.1
1998	20.3	1.831	1.2	2.9	1.4	4.2
1999	22.0	1.977	6.2	0.3	1.4	4.3
2000	24.1	2.155	5.6	-2.6	1.7	4.9
2002	25,9	2.300	7,4	7,1	1,8	4,8
2003	31,6	2.800	1,3	5,0	1,5	4,5

Genel Ekonomik Durum

H¼k¼met ekonomik liberalleşme ile sıkı devlet kontrol¼ arasında kurduğu denge politikasını 1990'lı yılların başından beri s¼rd¼rmektedir. Bu çerçevede son yıllarda ¼zel girişimi ¼zendirmek ve ¼zellikle gıda ve t¼ketime mallarındaki kıtlığı ¼nlemek amacıyla d¼zenlemeler yapılmış olsa da sıkı denetim devam etmektedir. Ekonominin en g¼ze çarpan ¼zellięi ihracat açısından oldukça etkili bir konuma sahip olmasına rağmen i ¼retim aksine çok yetersiz oluşudur. 1990'lı yıllarda kesilen ve yılda 4-6 milyar doları bulan Sovyet Yardımlarının ekonomi ¼zerindeki olumsuz etkileri hala hissedilmektedir. Ekonomik g¼stergeler incelendiğinde K¼ba'nın oldukça yavaş bir b¼y¼me g¼sterdięi g¼zlenmektedir. Az gelişmiş bir ¼lke olmasına rağmen hizmet sekt¼r¼n¼n ekonomi içindeki payının y¼ksekligi g¼ze çarpan bir ¼zelliktir.

Doğal Kaynaklar

Petrol, doğal gaz, nikel, kobalt, demir, bakır, tuz, kereste.

Tarımsal ¼r¼nler

şeker, tropikal meyveler, t¼t¼n, kahve, fasulye, pirinç.

Endüstri

Şeker ve gıda sanayi, tütün, kimya, rafineri, çimento, elektrik üretimi, tarımsal makineler, biyo-teknoloji.

İhracatında Başlıca Ülkeler (2003)

Hollanda %21,8, Kanada %16,2, Rusya %10,7, İspanya % 8,7, ÇHC %7,3.

İthalatında Başlıca Ülkeler (2003)

İspanya % 16,6, Venezuela %12,5, İtalya %8,6, ABD % 8,5, ÇHC % 7,7, Kanada %5,4, Meksika %5,3, Fransa % 4,9.

Dış Ticaret Rejimi

Küba, 1990 yılında, üyesi olduğu GATT ve daha sonra DTÖ çerçevesindeki uygulamalara uyum amacıyla, gümrük vergilerinde değişiklikler yapmıştır. MFN statüsüne ya da diğer tercihli bir sisteme sahip olmayan ülkelere genel bir tarife oranı uygulanırken, GATT üyeleri için daha düşük bir tarife uygulanmıştır. Yeni sistem ile ayrıca, Küba'nın da üyesi olduğu Gümrük İşbirliği Konseyi tarafından sunulan ve uluslararası anlamda kabul edilen şekliyle ticarete konu mallar listesi uygulamaya konmuştur. Gümrük düzenlemeleri 1996 yılında yenilenmiş ve yasallaştırılmıştır. Batılı şirketler ile ortak yatırım şeklinde faaliyette bulunmasına izin veren Kanun (50 sayılı Kanun) 1982 yılından itibaren yürürlüktedir.

II. TÜRKİYE-KÜBA EKONOMİK İLİŞKİLERİ**Yasal Altyapı**

	İmza Tarihi	İmza Yeri	RG Tarih ve No'su	Yürürlüğe Giriş Tarihi
Tic.Ekon. ve Sınai İşb.	29.08.1996	Ankara	11.01.1997-22874	29.07.1997
YKTK	22.12.1997	Havana	15.09.1999-23817	25.10.1999
ÇVÖ	-	-	-	-
Yapılan Son KEK (VI. Dönem)	30.03.2005	Ankara		-

İkili Ticaret Verileri (1.000 USD)

Yıllar	İhracat	İthalat	Denge	Hacim
1997	182	199	-17	381
1998	1.311	130	1.181	1.441
1999	1.645	281	1.364	1.926
2000	1.253	173	1.080	1.426
2001	3.962	97	3.865	4.059
2002	1.838	162	1.676	2000
2003	3.270	69	3.201	3.339
2004	2.165	75	2.090	2.240
Değişim	%-34	%8	%-35	% -33

İHRACAT

¼r¼n	2002	2003	2004
Cam, seramik,tuğla	0	0	656.895
Mayalar	75.939	58.239	0
İşlenmiş Amyant	253.745	505.812	0
Diğer Kimyasal Mamuller	0	0	324.746
Perdahlanmış cam levha ,yaprak halinde	175.654	369.254	
Demir veya çelikten eşya	568.032	1.300.870	128.912
Örme Eşya	0	0	226.909
Adi Metallerden Eşya	165.216	261.443	529.628
Motosikletler	98.692	156.404	0
TOPLAM	1.838.000	3.339.000	2.165.000

İTHALAT

¼r¼n	2002	2003	2004
Diğer Kabuklu Meyveler			
Meyve ve Sebze Suları		68.526	28.053
Yaprak T¼t¼n ve T¼t¼n D¼k¼nt¼leri			
T¼t¼n			
Sentetik Lif Demetleri			
Hazır Deri ve K¼seleler			28.818
Seramikten Heykelcikler			
Merkezi Isıtma Kazanları	162.070		
TOPLAM	162.070	69.197	75.010

III. GÜNDEMDEKİ KONULAR VE DEĞERLENDİRME

İki ülke arasında "**Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması**" ilk tur görüşmeleri 4-8 Şubat 2002 tarihleri arasında Havana'da yapılmış olup, Anlaşmanın bir kısmı üzerinde uzlaşmaya varılmıştır.

Türkiye ile Küba arasındaki ticari ilişkiler sağlıklı bir yapı arz etmemektedir. Ticaret hacmi, son derece düzensiz bir seyir izlemekte ve oldukça düşük bir seviyede bulunmaktadır. 2002 yılında ihracatımız 1,83 milyon ABD Doları iken, bu rakam 2003'de 3,27 milyon ABD Dolarına yükselmiştir. 2004 yılında ise Küba'ya ihracatımız 2.16 milyon ABD Doları düzeyinde gerçekleşmiştir. İthalatımız da 2002 yılında 162 bin ABD Doları, 2003 yılında 69 bin ABD Doları ve 2004 yılında da 75 bin ABD Dolarıdır.

TEKEL ile Küba devlet Kuruluşu CATEC firmasının % 50'şer payla iştirak ettikleri ve toplam 1.683 milyar TL sermayeli **TEKA Puro Üretim ve Ticareti A.Ş.**, 2001 yılı Ocak ayından itibaren %100 Küba tütününden mamul FONSECA marka mini ve midi puroların deneme üretimine başlamış olup, söz konusu şirketle bugüne kadar %100 Küba tütününden 5 milyon adetten fazla FONSECA marka puro üretilmiş, ancak ihraç edilememiştir. Şirket satış konusunda istenilen seviyeye ulaşamamış özellikle ihracatın artırılmasına yönelik olarak Küba tarafının sermayeye katılım taahhüdü olan Küba puro satış Şirketi HABANOS SA'nın uluslararası dağıtım açısından da bugüne kadar tam olarak yararlanamamıştır. TEKEL ile CATEC arasında yeni bir eylem planı oluşturmak üzere ek protokol imzalanmış olmasına rağmen 21.10.2003 tarihinde gerçekleştirilen şirketin Olağanüstü Genel Kurul Toplantısında taraflar; şirketin kâra geçemeyeceği görüşü ile tasfiyesine karar vermişlerdir. Halen tasfiye işlemleri sürdürülmektedir.

Türkiye Şeker Fabrikaları ile ilgili Küba Devlet kuruluşu arasında üçüncü ülkelerde şeker ve yan ürünleri imalatında kullanılacak teçhizatın üretimi konusunda muhtemel işbirliği imkanlarının araştırılması ve ortak alkol üretim tesisi kurulması amacıyla çeşitli çalışmalar yapılmış ancak gerek Küba tarafının teknolojik düzeyinin geri olması gerekse bu tür yatırımların ekonomik olmadığı konusundaki Türk tarafı görüşleri nedeniyle bugüne kadar herhangi bir gelişme kaydedilememiştir.

Türk ve Küba makamları arasında 2. Dönem KEK Toplantısı sırasında yapılan görüşmeler sonucunda, **EXIMBANK'ın** 1999 yılı kredi programı çerçevesinde, Küba'ya 25 milyon Euro İhracat Kredisi Sigortası Kolaylığı kapsamında kredi tahsisi yapması kararlaştırılmıştır. Ancak, sözkonusu kredi vadelerin kısa olduğu gerekçesiyle kullanılamamıştır. 5. Dönem KEK toplantısı sırasında da sözkonusu kolaylığın 10 milyon Euro'ya kadar bir bölümünün Türk Eximbank tarafından Banco Nacional de Cuba'ya İhracat Finansman Kredisi olarak sağlanması hususunda mutabakata varılmıştır. Sözkonusu kredinin vadesi ve koşulları hakkında iki banka arasında çalışmalar sürdürülmektedir.

Türkiye ile Küba arasında **denizcilik** alanında, özellikle de gemi inşa ve onarım konularındaki işbirliği imkanları mevcut olup, bu olanaklar ancak, uygun kredi temini durumunda

gerçekleştirilebilecek durumdadır. İki tarafın da istekli olmasına ve bu konuda çeşitli düzeylerde görüşme ve temaslar yapılmasına rağmen bugüne kadar somut bir sonuç alınamamıştır.

5. Dönem KEK Toplantısı sırasında, Küba Tarafı, Küba **Demiryolları Birliği**'nin (UFC) Türk şirketleri TÛLOMSAŞ ve TÜDEMSAŞ'ın çeken ve çekilen araçların bakım onarım ve imalatı konusunda işbirliği yapılması için bir mekanizma oluşturulması önerisine olan ilgisini belirtmiş; Türk Tarafı, TÛLOMSAŞ ve TÜDEMSAŞ'ın üretim kapasitesi çerçevesinde Küba Demiryolları Birliğinden gelecek her türlü talebi karşılamaya hazır olduğunu belirtmiştir. Bu çerçevede, TÜDEMSAŞ ve TÛLOMSAŞ'ın üretim faaliyetlerini ve ürünlerini içeren bilgi ve broşürler Ankara'daki Küba Büyükelçiliği kanalıyla Küba tarafına iletilmiş; ilgi duydukları takdirde ülkemizi ziyaret etmeleri istenilmiştir. Küba, demiryollarının ıslahı çerçevesinde, ülkemizden 500 yük ve yolcu vagonu ile 15 kullanılmış, 15 yeni lokomotif satın almak istemektedir. Söz konusu teklif yazılı olarak da TCDD'ye sunulmuştur. Heyet, bu amaçla TÜDEMSAŞ ve TÛLOMSAŞ üretim tesislerini ziyaret etmiştir. TÜDEMSAŞ ve TÛLOMSAŞ, TCDD koordinasyonunda istenen vagon ve lokomotiflere ilişkin fiyat tekliflerini Küba tarafına iletmıştır. Küba Heyeti tarafından sözkonusu projenin finansmanının Türk Eximbank tarafından yapılması teklif edilmiş, bu amaçla gerekiyorsa yeni açılan 10 milyon Euro'luk kredinin de yeniden yapılandırılmasının sözkonusu olabileceğini belirtmiştir. Küba Heyeti, iki ülke arasında gemi mürettebatlarının değişimi konusunda işbirliğine gidilmesi önerisini Denizcilik Müsteşarlığında gerçekleştirilen toplantıda gündeme getirmiştir. Denizcilik Müsteşarlığı yetkilileri mürettebat ve kaptan değişiminin sağlanabilmesi için ehliyet belgelerinin karşılıklı olarak tanınması gerektiğini belirtmişlerdir. Küba heyeti ayrıca, Küba'nın Türk tersanelerinde 40-60 bin tonluk tanker inşa edilmesi konusunda İstanbul Tuzla'da temaslarda bulunacaklarını ifade etmişlerdir. Gemilerin finansmanı ile ilgili hususlar görüşmede ele alınmamıştır.

Tarım konusunda 1999 yılında imzalanmış bulunan Tarım İşbirliği Anlaşması kapsamında Bakan Yardımcıları düzeyinde gerçekleştirilecek İkili Çalışma Grubunun 2004 yılının ilk yarısında Ankara'da gerçekleştirilmesi KEK Toplantısı sırasında karara bağlanmış ancak, bu toplantı bugüne kadar gerçekleştirilememiştir. Diğer taraftan, 5. Dönem KEK müzakereleri sırasında, taraflar, balıkçılık ürünleri, ürün güvenliği ve kalite kontrol alanlarında işbirliği yapmaya hazır olduklarını belirtmişlerdir. Bu çerçevede Tarım ve Köy İşleri Bakanlığımız, deniz ürünleri konusunda eğitim almak üzere bir uzmanı (ulaşım masrafları Küba tarafınca karşılanmak üzere) ülkemize davet etmiş ancak, sonuç alınmamıştır.

Türkiye-Küba 5. Dönem KEK Toplantısı Protokolününün 29-35 inci maddeleri **Sağlık, Biyoteknoloji, Tıp ve Eczacılık Endüstrisi** başlığı altında Sağlık Bakanlığımız yetki alanına giren konulardan oluşmaktadır. Bu çerçevede Sağlık Bakanlığı, "toksikovijilans, farmakovijilans, tehlikeli kimyasal maddeler içeren ürünlerle ilgili güvenlik bilgilerinin takibi, advers etki bildirimlerinin izlenmesi" çalışmaları çerçevesinde iki ülke Zehir Danışma Merkezleri arasında doğrudan temas sağlanmasının teşviki, çeşitli konularda uzman ve bilimsel bilgi değişiminin sağlanması, biyolojik ürünlerin ülkemizde üretilmesi yönünde yapılacak çalışmalarda işbirliğinin uygun olduğunu bildirmiştir.

Bunun yanında, Sağlık Bakanı Sn. Recep Akdağ'ın Ekim ayındaki Küba ziyaretleri sırasında aşı üretimi, biyoteknolojik ürünlerin eşdeğerlerinin ülkemize ithali veya Türkiye'de ortak üretimi, bu konudaki imkanları araştırmak üzere bir tıp heyetinin Havana'ya gönderilmesi, benzer nitelikli bir Küba heyetinin Türkiye'ye davet edilmesi, Küba ile Türkiye'de ortak bir ortopedi hastanesi kurulması imkanlarını araştırmak üzere Frank Pais Hastanesinden bir heyetin Türkiye'ye davet edilmesi ve benzer bir heyetin Türkiye'den anılan hastaneye gitmesi konuları öncelikle gündeme gelmiştir.

2001 yılında Küba tarafı, Hema Traktör Sanayi A.Ş.'ye müracaat ederek, Küba'da **ortak traktör üretimi** konusundaki talebini dile getirmiştir. O tarihten itibaren yapılan ziyaretler, görüşmeler ve yazışmalarda taraflar ortak üretimde prensip olarak mutabık kalmışlardır. Ancak, üretimin şekli ve miktarı hususunda Küba tarafından açık ve kesin bilgiler alınamamış olması nedeniyle bir gelişme sağlanamamıştır. Bu defa, Küba tarafı Türk Traktör A.Ş. ile aynı konuda temasa geçmiştir. Türk Traktör A.Ş. yetkilileri üretim miktarının kendi değerlendirmeleri için esas olduğunu belirtmekle birlikte, İtalyan ortaklarının ABD firması ile birleşmesi nedeniyle konuya ihtiyatlı yaklaşmaktadır.

Kaynaklar

- Economist Intelligence Unit
- CIA World Fact Book

Bilgi İçin : M. Ali ERKAN
E-posta : amerika@dtm.gov.tr
Tel : (312) 204 79 17
Faks : (312) 212 87 41